

Memo

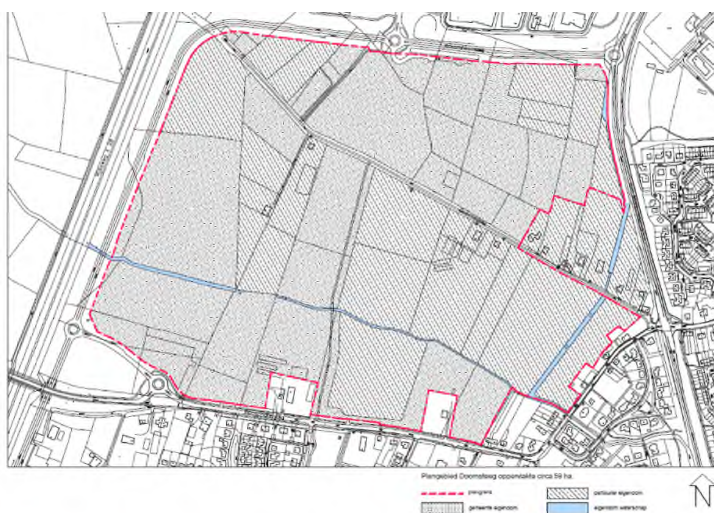
nummer	01
datum	19 mei 2014
aan	Pieter-Tjeerd Westra gemeente Nijkerk
van	Erik Riphagen Antea Group
kopie	Rene Verhagen Antea Group, voor goedkeuring
	Vincent Huizer Antea Group, voor vrijgave
project	Inbreidingslocatie Doornsteeg
projectnummer	266155
betreft	Flora- en faunawet in relatie tot masterplan Doornsteeg, revisie 01

Aanleiding

Voorafgaand aan ruimtelijke inrichting in het landelijk of stedelijk gebied moet door middel van een natuurtoets worden vastgesteld of beschermde natuurwaarden in het geding zijn. Daarom is door Arcadis op 2 augustus 2012 voor de inbreidingslocatie Doornsteeg een natuurtoets opgesteld. Uit deze natuurtoets blijkt dat er in en rond de inbreidingslocatie dier- en plantensoorten aanwezig zijn die worden beschermd volgens de Flora- en faunawet.

In beeld moet worden gebracht welke stappen ondernomen moeten worden als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden en aangetroffen door de Flora- en faunawet beschermde soorten. In deze memo worden daarom opeenvolgend de uitgangspunten uit de natuurtoets en de aangetroffen soorten in beeld gebracht. Vervolgens worden mogelijke effecten van de in het masterplan voorgenomen ontwikkeling aangegeven. Door het nemen van enkele maatregelen zijn de effecten te mitigeren. Deze maatregelen zijn opgenomen in bijlage 1. Vervolgens is nagegaan of de beoordeling uit de natuurtoets nog overeenkomt met de voorgenomen ontwikkelingen zoals opgenomen in het concept Masterplan (Woonlandschap de Doornsteeg, 16 januari 2014). De memo wordt afgesloten met een conclusie en advies over te nemen vervolgstappen en een globale planning.

Het plangebied waar deze memo op gericht is, is aangegeven in onderstaande afbeelding.

Abbeelding 3 Plangebied Doornsteeg

Uitgangspunten

In de natuurtoets van Arcadis van 2 augustus 2012 wordt uitgegaan van de volgende algemene uitgangspunten:

- Het plangebied betreft een gebied van 59 hectare.
- Binnen het plangebied worden 900 woningen en een basisschool gerealiseerd.
- Momenteel wordt de mogelijkheid onderzocht om buitensport een plaats te geven op Doornsteeg en wordt gekeken of het bestaande volkstuinencomplex geïntegreerd kan worden in het plangebied.
- De milieustraat langs de Tabaksplanter verdwijnt met het ontwikkelen van het plangebied tot woonwijk.

Verder zijn er door Arcadis nog enkele specifieke voor natuur relevante uitgangspunten opgenomen

- Het veldbezoek voor dit onderzoek is uitgevoerd in de vorm van een habitatgeschiktheidstoets. Een habitatgeschiktheidstoets is een veldonderzoek waarbij op grond van fysieke kenmerken van het terrein een indicatie verkregen wordt van het (mogelijk) voorkomen van beschermde planten- en diersoorten. Er heeft geen volledige soorteninventarisatie plaatsgevonden
- Het is onduidelijk of aanwezige gebouwen in het plangebied worden gesloopt. Waar relevant is in de beschrijving en toetsing aangegeven welke gevolgen sloop van gebouwen kan hebben.

Te verwachte beschermde soorten

Vanuit de flora- en faunawet worden de volgende gevolgen voor beschermde soorten verwacht:

Tijdens werkzaamheden

- Door sloopwerkzaamheden kunnen vaste nest- of verblijfplaatsen van broedvogels, steenmarter en vleermuizen verstoord of vernietigd worden.
- Vliegroutes kunnen worden verstoord als er aan watergangen en lijnvormige opgaande structuren wordt gewerkt.
- Broedvogels kunnen verstoord worden door de fysieke aanwezigheid van mensen en machines indien de werkzaamheden worden uitgevoerd in het broedseizoen.
- Door graafwerkzaamheden kunnen holen en /of schuilplaatsen van zoogdieren en amfibieën verstoord of vernietigd worden, individuele dieren kunnen daarbij worden verstoord of omkomen.
- De fysieke aanwezigheid van machines en mensen kan leiden tot verstoring van dieren.
- Door grond- en graafwerkzaamheden en door opschonen van het terrein kan leefgebied (winterverblijfplaatsen, voortplantingswater, holten) van amfibieën en grondgebonden zoogdieren verstoord worden of verloren gaan.
- Door (bouw)verlichting kan foerageergebied van vleermuizen verstoord worden.
- Door werkzaamheden aan watergangen kan habitat van vissen verstoord worden.

Permanent

- Door het verwijderen van een deel van de bosschages kan broedgelegenheid van vogels verloren gaan.
- In het geval van het slopen van gebouwen en het kappen van oude bomen kunnen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen en jaarrond beschermde nesten van vogels verloren gaan.
- *De precieze effecten op beschermde soorten in het gebied zijn echter zeer afhankelijk van de exacte locaties en planning van de werkzaamheden.*

De volgende negatieve effecten zijn op onderstaande soorten te verwachten:

Soortgroep	Beschermde soorten	Verbodsbepaling
Vaatplanten	Zwanenbloem, gewone dotterbloem (tabel 1)	Vernietigen van standplaatsen en exemplaren (Art.8)
	Muurplanten (tabel 2)	Vernietigen van standplaatsen en exemplaren (Art.8)
Broedvogels	Alle voorkomende broedvogels	Vernietigen en verstoren van nesten en verblijfplaatsen (Art. 11)
	Jaarrond beschermde nesten (Steenuil, kerkuil, gierwaluw, huismus, roofvogels)	Vernietigen en verstoren van nesten en verblijfplaatsen (Art. 11)
Zoogdieren	Algemene grondgebonden zoogdiersoorten (tabel 1)	Vernietigen en verstoren van nesten en verblijfplaatsen (Art. 11)
	Steenmarter (tabel 2)	Vernietigen en verstoren van nesten en verblijfplaatsen (Art. 11)
Amfibieën	Vleermuizen zoals gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger (tabel 3)	Verstoren van foerageergebied en vliegroutes (Art. 11) Vernietigen en verstoren van verblijfplaatsen (Art. 11)
	Algemene amfibieënsoorten (tabel 1)	Vernietigen en verstoren van nesten en verblijfplaatsen (Art. 11)
	Rugstreeppad (tabel 3)	Vernietigen en verstoren van nesten en verblijfplaatsen (Art. 11)
Vissen	Bittervoorn (tabel 3), kleine modderkruiper (tabel 2)	Vernietigen en verstoren van nesten en verblijfplaatsen (Art. 11)

De te verwachten negatieve effecten hebben mogelijk invloed op de haalbaarheid van het concept Masterplan en/of de planning. De negatieve effecten zijn te mitigeren, wanneer dit niet mogelijk is nader onderzoek nodig en een ontheffing van de Flora- en faunawet moeten worden aangevraagd. In de volgende paragraaf wordt de haalbaarheid van het concept Masterplan in relatie tot de uit de natuurtoets gebleken voorwaarden geanalyseerd.

Analyse en check natuurtoets in relatie tot concept Masterplan

Het concept Masterplan geeft op hoofdlijnen de inrichting en ontwikkeling van het plangebied weer. De uitgangspunten en uitkomsten van de natuurtoets opgesteld door Arcadis zijn vergeleken met het concept Masterplan. Uit deze analyse blijken de volgende aandachtspunten:

Woningen

Het aantal woning dat opgenomen in de het concept Masterplan is 1200 stuks. De natuurtoets gaat uit van 900 woningen. Dit betekent een significante toename van het aantal woningen. Vanuit de Flora- en faunawet zal dit geen frictie opleveren. Het plangebied is voldoende onderzocht en aangetoond is dat de bouw van woningen geen direct effect heeft op door de Flora- en faunawet beschermde soorten. Een toename van 300 woningen maakt voor deze conclusie geen verschil.

Dit geldt overigens niet voor de sloop van bestaande bebouwing. Deze sloop is niet meegenomen in de natuurtoets van Arcadis en kan mogelijk een negatief effect hebben op gebouwbezonende vleermuissoorten en vogelsoorten. In het concept Masterplan staat niet aangegeven of en welke woningen gesloopt zullen worden. Een uitspraak over effecten op deze soortgroepen kan pas worden gedaan als bekend is welke woningen gesloopt worden. *Aanvulling van deze effecten voorafgaand aan ruimtelijke procedure is noodzakelijk om de haalbaarheid van de sloop in te kunnen schatten.*

Oppervlakte plangebied

In het concept Masterplan wordt uitgegaan van 42,5 hectare woongebied en 16,5 hectare landschap. In totaal dus 59 hectare. De natuurtoets gaat uit van 59 hectare, waarbij geen inzicht is gegeven in landschap of woongebied. De ontwikkeling van 16,5 hectare landschap zal een positief effect hebben op de ontwikkeling van de biodiversiteit in het plangebied. *Dit levert geen frictie op met de Flora- en faunawet.*

Geluidschermen

In het concept Masterplan worden voorzieningen tegen geluid vanaf de rijksweg A28 voorgesteld. Deze zijn niet meegenomen in de natuurtoets van Arcadis. Dit kan een frictie op leveren met de Flora- en faunawet (en de Natuurbeschermingswet 1998). Een nadere toetsing van deze ontwikkeling is noodzakelijk voordat uitvoering van de fysieke werkzaamheden plaats vinden. *Voorafgaand aan de ruimtelijke procedure is aanvulling van de natuurtoets op dit onderdeel niet noodzakelijk, dit dient wel voor de concrete uitvoering van de werkzaamheden worden vormgegeven.* Onoverkomelijke negatieve effecten op door de Flora- en faunawet beschermde soorten worden op voorhand namelijk niet verwacht.

Groene hoofdstructuur

Uit het concept Masterplan blijkt dat de groene hoofdstructuur wordt geïntegreerd in het ontwerp. Dezelfde geldt voor de beekloop. Ook wordt er bij de landschappelijk inpassing rekening gehouden met bestaande structuren en weilanden. Deze ontwikkelingen zijn niet voorzien in de natuurtoets van Arcadis en leveren een positieve bijdrage aan de ontwikkeling van de biodiversiteit in het plangebied. *Deze aanvulling ten opzichte van de natuurtoets levert geen frictie op met de Flora- en faunawet.*

Volkstuinen

In de natuurtoets van Arcadis is in de uitgangspunten opgenomen dat onduidelijk was hoe omgegaan wordt met het aanwezige volkstuinencomplex. Ondertussen is bekend dat de volkstuinen op een andere locatie worden gesitueerd en dat het huidige complex wordt verwijderd. Deze ontwikkelingen dienen alsnog in een natuurtoets te worden opgenomen. Door de Flora- en faunawet beschermde soorten maken veelal gebruik van dit soort complexen als leefgebied en foerageergebied. *Deze aanvulling dient plaats te vinden voorafgaand aan de ruimtelijke procedures, omdat inzicht nodig is in het voorkomen van (strikt) beschermde soorten en die invloed kunnen hebben op de haalbaarheid van de planvorming.*

Aanvulling van de natuurtoets is noodzakelijk, omdat het volkstuinencomplex wordt verplaatst.

Aanvullende soortonderzoeken

Naast een analyse waarbij gekeken is naar de verschillen tussen de natuurtoets en het concept Masterplan blijkt uit de natuurtoets van Arcadis ook dat in het plangebied en de directe omgeving door de Flora- en faunawet beschermde soorten voorkomen. *Er zijn maatregelen mogelijk (zie bijlage 1) om negatieve gevolgen voor de aangetroffen beschermde diersoorten te voorkomen. Wanneer deze maatregelen niet geïmplementeerd kunnen worden in de werkzaamheden en ruimtelijke procedures, zal ontheffing van de flora- en faunawet aangevraagd moeten worden en is aanvullend onderzoek noodzakelijk. Wanneer wel aan de maatregelen voldaan kan worden is nader onderzoek niet noodzakelijk. Om inzicht te hebben in de haalbaarheid van de planvorming is het noodzakelijk eventueel benodigde aanvullende onderzoeken uit te voeren voorafgaand aan de ruimtelijke procedures. Voor het vaststellen van het Masterplan is het uitvoeren van de aanvullende onderzoeken, gezien het abstractieniveau van het Masterplan, niet noodzakelijk.* De maatregelen zijn afkomstig uit de natuurtoets opgesteld door Arcadis en opgenomen in bijlage 1 bij deze memo.

Om een ontheffing van de Flora- en faunawet mogelijk te maken (of specifieke maatregelen te kunnen nemen) is meer inzicht nodig in het voorkomen van enkele beschermde soort(groepen). Het betreft de soort(groepen):

- Bittervoorn;
- kleine modderkruiper;
- steenmarter;
- muurplanten;
- vleermuizen;
- jaarrond beschermde nesten;
- rugstreeppad.

De precieze effecten op beschermde soorten in het gebied zijn echter zeer afhankelijk van de exacte locaties en planning van de werkzaamheden. Tijdens het opstellen van de natuurtoets was de planning van de werkzaamheden

nog onvoldoende bekend. Deze blijkt ook niet uit het concept Masterplan en dient voorafgaande aan de aanvullende onderzoeken te worden uitgekristalliseerd.

Conclusie en advies

De uitvoering van het concept Masterplan is onder voorwaarden mogelijk. Er zijn enkele aanvulling noodzakelijk voorafgaande aan de te doorlopen ruimtelijke procedures:

1. Voor bouwfase 1 worden er geen woningen gesloopt. Er zijn in dit kader daarom geen aanvullende stappen noodzakelijk. Wanneer is andere bouwfases wel woningen gesloopt worden, dient inzichtelijk te worden gemaakt of, en zo ja, welke, woningen worden gesloopt. Mogelijk is dan aanvullend onderzoek naar het voorkomen van gebouwbewonende vleermuis en vogelsoorten noodzakelijk. Uit dit nader onderzoek blijkt dan of de aanvraag van een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk en/of mogelijk is.
2. Het huidige volkstuintencomplex wordt verplaatst. Dit is niet meegenomen in de natuurtoets van Arcadis en dient daarom voorafgaand aan de ruimtelijke procedures alsnog getoetst te worden aan de Flora- en faunawet.
3. Naast een analyse waarbij gekeken is naar de verschillen tussen de natuurtoets en het concept Masterplan blijkt uit de natuurtoets van Arcadis ook dat in het plangebied en de directe omgeving door de Flora- en faunawet beschermde soorten voorkomen. Er zijn maatregelen mogelijk om negatieve gevolgen voor de aangetroffen beschermde diersoorten te voorkomen. Wanneer deze maatregelen niet geïmplementeerd kunnen worden in de werkzaamheden is aanvullend onderzoek noodzakelijk.

Er dient opgemerkt te worden dat de natuurtoets een juridische geldigheid heeft van drie jaar, waarna een update altijd noodzakelijk is. Dit in verband met wijzigingen in aanwezige biotopen en dus leefgebieden van soorten. In bijlage 1 van deze memo zijn enkele voorwaarden en maatregelen opgenomen, welke gesteld worden aan de uitvoering van de werkzaamheden. Deze voorwaarden en maatregelen dienen geïmplementeerd te worden in het masterplan en de uitvoering. Wanneer het niet mogelijk is op volgens de genoemde voorwaarden te werken, zal voor enkele soorten voorafgaande aan het uitvoeren van de werkzaamheden ontheffing van de Flora- faunawet moeten worden aangevraagd. Of deze ook daadwerkelijk verkregen kan worden is meer gedetailleerd inzicht (aanvullend onderzoek) in het voorkomen van een aantal soortgroepen noodzakelijk. Geadviseerd wordt om deze onderzoeken, vanwege de doorlooptijd en voorwaarden aan het seizoen wanneer de onderzoeken kunnen worden uitgevoerd, op tijd op te starten.

Planning aanvullende onderzoeken

- Onderzoek beschermde vissoorten → Jaarrond mogelijk, wanneer geen ijs op sloten aanwezig is.
- Steenmarter → buiten winterslaap, dus in zomerseizoenen.
- Muurplanten → in groeiseizoenen.
- Vleermuisonderzoek → vier tot vijf veldbezoeken tussen april en september. Oplevering resultaten eind september.
- Jaarrond beschermde nesten → in winterperiode als blad van bomen is en in voorjaar ivm begin broedseizoen. Oplevering resultaten in mei.
- rugstreeppad → twee tot drie veldbezoeken in voorjaar en zomer (weersafhankelijk).

Alle broedende vogels zijn door de Flora- en faunawet strik beschermd. Voor broedvogels is het niet mogelijk om een ontheffing aan te vragen. Een plan of project kan daarom alleen doorgaan wanneer er geen effecten broedende vogels optreedt. Wanneer buiten het vogelbroedseizoen wordt gewerkt (voor locaties waar broedvogels kunnen worden verstoord) of het projectgebied worden voorafgaande aan het broedseizoen ongeschikt gemaakt voor broedende vogels, zullen voor de meeste broedvogels geen effecten optreden.

Wanneer een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk is, dient rekening gehouden te worden met een doorlooptijd van drie a vier maanden. Mogelijke compensatiemaatregelen kunnen een vertragend effect hebben op deze planning.

Bijlage 1: voorwaarden werkzaamheden

In onderstaand ecologisch protocol is een aantal maatregelen en uitvoeringsvoorschriften opgenomen waarmee de negatieve gevolgen voor in het wild voorkomende beschermde diersoorten zoveel mogelijk voorkomen kunnen worden.

Broedvogels

- Schade aan broedvogels dient altijd voorkomen te worden. De werkzaamheden dienen minimaal buiten het broedseizoen van vogels (dus vóór half maart en na half juli) te worden gestart. Deze periode is een indicatie: sommige broedvogels hebben een afwijkende broedperiode. Er kan alleen onder voorwaarden - mits er geen broedvogels worden verstoord - in het broedseizoen worden doorgewerkt.
- Door gebouwen intact te laten en oude bomen te laten staan worden jaarrond beschermde nesten gehandhaafd. Indien steenuil voorkomt is het behoud van foerageergebied tevens belangrijk.
- Door de bosschages die voor de werkzaamheden niet verwijderd hoeven te worden te laten staan, is er geen onnodig verlies van potentieel broedgebied. Aanvullend kunnen waar mogelijk de verwijderde bosschages terug worden geplant in de nabijheid.

Vleermuizen en steenmarter

- Door gebouwen intact te laten en oude bomen te laten staan worden verblijfplaatsen van vleermuizen en steenmarter gehandhaafd.
- Verlichting dient tijdens de werkzaamheden 's avonds en 's nachts spaarzaam gebruikt te worden. Verstrooiing van licht naar de omgeving wordt voorkomen. Hierdoor wordt onnodige verstoring van vleermuizen, vogels en andere soorten voorkomen. Permanente verlichting van het terrein dient zodanig te worden aangepast, dat er geen effecten op de omringende omgeving en soorten zullen zijn (afscherming/begroeiing/lage verlichting, katte-ogen, e.d.). Dit is ook belangrijk gezien het aangrenzende Natura 2000-gebied.
- Indien de loop van de watergangen en de bomenrijen intact blijven en niet verlicht worden, blijven vliegroutes van vleermuizen gehandhaafd.

Amfibieën, grondgebonden zoogdieren, vissen en vaatplanten

- De activiteiten kunnen een beperkt aantal individuen van amfibieën verstoren. Deze zijn slechts een gedeelte van het jaar actief (indicatief april tot en met september). Effecten op deze soorten kunnen op 2 manieren worden voorkomen:
 - a. Door buiten de gevoelige periodes van amfibieën te werken. Een deel van deze periode overlapt met de broedperiode van vogels (voortplantingsperiode), de andere periode is de winterrust. Indien rugstreeppad op het terrein voorkomt zijn deze maatregelen mogelijk niet voldoende.
 - b. Verstoring kan ook worden voorkomen door voorafgaand aan de werkzaamheden ervoor te zorgen dat er geen amfibieën aanwezig zijn op en direct naast het plangebied (ruim van te voren afschermen van het werkgebied en eventueel overplaatsen van dieren). Vooral voor het voorkomen van vestigen van rugstreeppad is dit een aan te raden manier van werken.
- Bij grondwerkzaamheden één kant op werken, om het voor dieren mogelijk te maken de werkzaamheden te ontvluchten.
- Indien de watergangen intact blijven en er geen werkzaamheden in het water of in de oeverzone plaatsvinden blijft leefgebied van vissen en amfibieën gehandhaafd.
- Het aantal werkpaden en de breedte van de paden wordt zo beperkt mogelijk gehouden, opdat zo min mogelijk holen vernield worden en dieren zo min mogelijk geschaad worden.
- Terreindelen die gehandhaafd blijven, worden zoveel mogelijk met rust gelaten.
- Vanuit de algemene zorgplicht dient tijdens de werkzaamheden continu te worden gelet op aanwezigheid van al dan niet beschermde planten en dieren. Bij aantreffen van dieren en planten moet worden voorkomen dat deze gedood of verwond c.q. onnodig aangetast (bij planten) worden. In het

memonummer:
betreft: Natuurwetgeving

geval dat een ingreep toch samenvalt met de aanwezigheid van beschermde soorten, worden passende maatregelen genomen of er wordt naar een andere oplossing gezocht.

Bron: Arcadis, 2 augustus 2012. Flora en faunaonderzoek/ voortoets, plangebied Doornsteeg. 076495316:C - Definitief B02047.000029.0100